

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 394/09-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. decembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť E. E., K., zastúpeného advokátkou JUDr. Ľ. R., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Cdo 8/2008 z 31. júla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. E. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. novembra 2009 doručená sťažnosť E. E., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ľ. R., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 M Cdo 8/2008 z 31. júla 2009.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Sťažovateľ sa návrhom podaným Okresnému súdu Košice I dňa 7. 4. 2000, vedenom pod sp. zn. 16 C/452/2000 domáhal určenia, že je výlučným nájomcom 3 – izbového bytu č... nachádzajúceho sa na 1. poschodí na ul... v K. Svoj návrh smeroval voči odporcom v 1. rade – bytový podnik Mesta K., K., 2. rade Mestská časť K., K. a 3. rade – Mesto K., K.

Z dokazovania vedeného súdom I. stupňa vyplynulo, že rozhodnutím Obvodného národného výboru v K. o schválení dohody o výmene bytov č. j. byt. 182/1973 zo dňa 17. 1. 1973 bol byt č... na... v K. pridelený do užívania starému otcovi sťažovateľa MUDr. J. E. a jeho manželke a starej mame sťažovateľa A. E. MUDr. J. E. zomrel dňa... preto sa jedinou užívateľkou bytu stala pozostalá manželka A. E., s ktorou súčasne bývali v byte ich spoločné deti: otec sťažovateľa J. E., M. E., neskôr pribudla aj manželka J. E., jej dve dcéry z predchádzajúceho manželstva a sťažovateľ. Jediná užívateľka bytu A. E. trvalo opustila spoločnú domácnosť v roku 1989 preto sa spoločnými nájomcami bytu č... na... poschodí obytného domu na ul... v K. stali J. E. – otec sťažovateľa, jeho manželka J. E., deti N., V. a sťažovateľ. Dňa... bol otec sťažovateľa v byte usmrtený, preto byt bol policajne zapečatený a v tom čase ešte maloletý sťažovateľ – v tom čase vo veku 15 rokov bol zverený do výchovy M. J. otcovej sestry. V čase smrti J. E. v dotknutom byte býval iba jeho syn – sťažovateľ, ktorý sa v súlade s ust. § 179 ods. 1 Obč. zákonníka platného a účinného do 1. 1. 1992 stal jediným nájomcom bytu. Okamihom smrti J. E. prešlo na sťažovateľa právo osobného užívania 3 – izbového bytu č... na... poschodí na ul... v K. Do času kým sťažovateľ dovŕšil plnoletosť domáhala sa vstupu do dotknutého bytu M. J. Podľa dochovaných listinných dôkazov jej bol umožnený jeden vstup, kedy odniesla nevyhnutné osobné veci. Počas obdobia rokov 1990 až 1994 bol byt opakovane vykradnutý.

V roku 1993 t. j. po dovŕšení plnoletosti sťažovateľ listami zo dňa 7. 1. 1993 a 8. 2. 1993 žiadal Miestny úrad K. o uvoľnenie dotknutého bytu. Dňa 9. 9. 1993 podal sťažovateľ žiadosť o pridelenie bytu, ktorého pridelenie opätovne prosil dňa 4. 7. 1994.

Súd prvého stupňa a následne aj odvolací Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 42/2007 vyhovelí žalobnému návrhu sťažovateľa. Svoje rozhodnutie právne založili na ust. § 175 ods. 1, § 180, § 179 ods. 1, § 191 v spojení s ust. §§ 871 a 100 Občianskeho zákonníka nakoľko počas konania vzniesol odporca v 3. rade námietku premlčania práva nájmu na strane sťažovateľa z dôvodu, že žalobný návrh podal po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty a svoje právo nájmu počas uvedenej lehoty nevykonával.

V roku 1994 bol byt, ktorého sa sťažovateľ márne domáhal, síce vakantný, ale v dezolátnom stave. V tom istom roku bol dotknutý byt prenajatý tretej osobe na základe nájomnej zmluvy, potom ako bytová komisia doporučila byt ako prázdny a právne voľný prenajať konkrétnej osobe, ktorá na vlastné náklady zrekonštruuje zdevastované priestory bytu.

Na podnet dotknutej osoby Ing. J. T., ktorý byt užíva od roku 1994 titulom nájomnej zmluvy boli rozsudky Okresného súdu Košice I. sp. zn. 16 C/452/2000 a Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 42/2007 napadnuté v zákonom stanovenej lehote mimoriadnym dovolaním Generálneho prokurátora SR. Mimoriadne dovolanie bolo podané majúc na zreteli ochranu práv tretej osoby, ktorej záujem bol predmetnými rozhodnutiami dotknutý na tom právnom základe, že „zo strany konajúcich súdov došlo k nesprávnemu právnenému posúdeniu otázky premlčania práva na určenie nájmu bytu“ a teda za podmienok uvedených v ust. § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s ust. § 243f ods. 1 O. s. p.

Dňa 31. 7. 2009 Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 M Cdo 8/2008 na podnet generálneho prokurátora zrušil oba napadnuté rozsudky, a to Okresného súdu Košice I. sp. zn. 16 C/452/2000 vo výroku o určení a Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 42/2007 v potvrdzujúcom výroku a vo výroku o trovách konania a medzi navrhovateľom a odporcom v 3. rade (Mesto K.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.»

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal tento nálež:

„1. Základné práva sťažovateľa E. E. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. I M Cdo 8/2008 zo dňa 31. 7. 2009 porušené boli.

2. Ústavný súd SR uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I M Cdo 8/2008 zo dňa 31. 7. 2009 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť náhradu trov konania E. E., v sume 245,70 Eur na účet jeho právnej zástupkyne sťažovateľa JUDr. L. R., advokátke, so sídlom... v K. vedený v S. a. s. číslo...“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal z toho, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov ustanovených v zákone.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Pri prerokovaní sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto už citované ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd zistil, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Cdo 8/2008 z 31. júla 2009 bol rozsudok odvolacieho súdu (rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 42/2007 z 12. júna 2007) a rozsudok súdu prvého stupňa (rozsudok Okresného súdu Košice I č. k. 16 C 452/2000-201 z 8. novembra 2006) zrušený a vec bola vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, v dôsledku čoho nejde o rozhodnutie konečné. Napriek viazanosti nižších súdov právnym názorom dovolacieho súdu nemožno s určitosťou zatiaľ predvídať konečný výsledok konania.

Ústavný súd uvádza, že ústava v čl. 127 ods. 1 umožňuje preskúmavanie namietaných porušení základných práv a slobôd, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nemá právomoc preskúmať postup a namietané uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Cdo 8/2008 z 31. júla 2009, pretože o veci koná prvostupňový súd (Okresný súd Košice I). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 186/06).

Vzhľadom na už uvedené skutočnosti rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2009